

FOAIA POPORULUI ROMÂN

Apare în fiecare zi cu cele mai noi știri din țară și străinătate

ZIARUL ZILNIC:

ABONAMENTUL: „Foia Poporului Român“, „Foia Ilustrată“ și „Cucu“ pe un an 18 cor., pe jumăt. de an 10 cor., pe un sfert de an 6 cor. Pe o lună 2.40 C.

REDACTIA ȘI ADMINISTRATIA BUDAPEȘTA, VII, ILKA-UTCA NRUL 36. :: TELEFON: 47-82. MANUSCRISE NU SE INAPOIAZA

ZIARUL POPORAL:

ABONAMENTUL: „Foia Poporului Român“, „Foia Ilustrată“ și „Cucu“ pe un an 7 cor., pe jumăt. de an 3-50 cor. Pentru America pe un an 3 dolari.

Bărbații de stat ungari despre războiul cu România

Dezbaterile din ședința de Marți a Camerei ungare. — Cum crede contele Apponyi, că poate fi scăpată Ungaria de invaziunea română. — Conte de Andrassy despre vina diplomației austro-ungare. — Conte de Karolyi cere, ca honvezimea ungară să fie adusă de pe frontul italian și galițian. — Asprele dojeniri ale deputaților Rakovszky, Szerényi, Urmánczy. — Cum se apără contele Tisza. — Opoziția își retrage interpelările.

Continuăm să dăm aci un raport mai detaliat despre foarte interesanta ședință de ieri a Camerei, care a ținut până la nouă seară, întreruptă și de o ședință secretă. Și în cursul ședinței după amiazi, au fost aceleași scene furtunoase, aceleași întreruperi violente contra prim ministrului, care a mai luat cuvântul de două ori. Deputații dela diferite partide opoziționale au avut ieri după amiază prilejul să-și manifeste pe larg vederile lor în privința stărei create prin intervenția României în războiu.

Să se sfârșească odată cu scutirile și protecțiile în armată.

Contele Apponyi în discursul lui a spus: că dacă vremea de acuma cere concentrarea tuturor energiilor națiunii ungare, totuși e cu neputință, să se arate încredere necondiționată actualului guvern și să fie lăsată fără control și critică. Că factorii politici ai României au știut cu o mare perfidie să-și ascundă intențiile, că au umblat pe căi diplomatice neobicinuite la națiunile civilizate, că au putut să ducă în răstăcere pe reprezentanții noștri diplomatici, că invazia a venit pe neașteptate, — dar asta totul e posibil, astea sunt fapte istorice, dar nu pot servi ca scuză (Aplause la stînga). Nu poate servi ca scuză chiar pentru aceia, cari au datorință să prevadă asemenea complicațiuni, cari a u tocmai sarcina ca să împedecă astfel de surprize. Pot să spun că dacă s'ar fi hotărât mai înainte să se lase pe seama dușmanului, o anumită parte din Ardeal, ar fi fost atunci o datorie din partea factorilor competenți, ca tocmai față de acești dușmani și tocmai în acea parte a Ardealului să se fi luat toate măsurile, ca atât populația cât și valorile economice să fie duse de cu vreme în siguranță. Și atunci n'am fi avut de înregistrat zăpăceala ce a domnit acuma.

Ca să apărăm acum pământul patriei noastre, vă dau un stat: să luați din rezervele națiunii noastre, și să puneți capăt scutirilor neîndrep-

tărite din armată. Nu lăsați, ca acasă forțe tinere să săvârșească o muncă ce poate fi făcută și de oameni bătrâni. În Galiția de pildă ofițerii prusiaci nu au ordonanțe, fiindcă la germani nu se tolerează, ca oameni tineri să fie folosiți numai la văcsuitul ghetelor. Și la noi trebuie să se pună capăt la asemenea privilegii, și cerem ca atât în Ungaria cât și în Austria să se folosească de toate rezervele națiunii și atunci vom face nimic.

Bulgaria își apără mai bine granițele, decât Ungaria

Contele Iuliu Andrassy luând cuvântul ține să constate, că românii au întrecut în ticăloșie nu numai pe itajeni, dar tot ce a existat până acum. Italia cel puțin a denunțat întâi tripla alianță. România însă până la ultimul moment a avut așa o ținută ca și cum ar mai lua în considerare alianța ei cu puterile centrale. Prim ministrul a declarat, că înainte de războiu nici nu au avut loc tratative cu România, și că românii ne-au atacat în mod mișelesc. De aceea trebuie să ne încordăm toate puterile nu numai, ca să respingem acest atac, dar și să-l pedepsim în mod săngeros și să nu avem răgaz, până ce nu vom lua odată gustul acestui vecin, ca să se folosească întoldeauna de situația rea a vecinilor săi, pentru a comite acte de jaf și banditism. (Aplause generale). Dar pentru a apăra interesele noastre naționale trebuie să se înlăture acei bărbați cari au făcut greșeli, cari s'au dovedit incapabili și să avem o conducere nouă și mai bună. Că am fost trași pe sfoară de România, dar de regulă nu se spune niciodată dușmanului, când voiești să-l ataci, și de obicei grija ticăruia e să-și ascundă adevăratele intențiuni. Ori tocmai menirea diplomaților este, ca din aparențele false să scoată adevărul. Domnul ministru președinte se scuză, că și ceilalți diplomați ai statelor aliate au fost păcăliți de România. Se poate. Dar vorba e, că românii au trecut granița ungară și nu granița germană.

Sunt încredințat, că dacă românii ar fi trecut granița bulgară, s'ar fi ales cu o lecție singeroasă. Aceasta este vina ce o aduc.

„Cerem, ca armata ungară să apere pământul ungar“

Contele Mihail Karolyi spune, că nu e de acord cu declarația prim ministrului, cum că diplomația noastră a fost surprinsă de atacul neașteptat al României. Noi nu de ieri știm în ce chip nerușinat România s'a năpustit asupra Bulgariei. Trebuia dar mult să ne pregătim și dacă era vorba, ca trupele noastre să aleagă riul Murăș ca linie de apărare trebuia atunci ca populația din Ardeal să fie de cu vreme informată, ca să-și părăsească locuințele, iar nu să fie lăsată jertfa hordelor valahe. Cum s'a putut face să lăsăm fără pază marile noastre bunuri economice din Ardeal, ca minele de aur, sare și cărbuni.

Înteruperi: Unde era honvezimea noastră?

Alte înteruperi: Pretutindenea era honvezimea, numai nu acolo unde trebuia, în Ungaria.

Deputatul Karolyi (continuând): Pe pământ străin sub conducere străină, luptă soldați ungari, pentru granițe străine, lăsându-și granițele patriei lor neapărate. Doberdo, Görz, Galiția, Volinia, — mai trebuie să pomenească și alte nume? Dar pentru Ardealul nostru, pentru ce nu luptă nimeni? Cerem, ca neîntârziat, honvezimea ungară să fie adusă din regiunile străine. Cerem ca pământul ungar să fie apărat de soldați ungari. (Mari aplauze la stînga).

Deputatul Rakovszky despre „cinismul“ rapoartelor lui Höfer.

Deputatul poporal Stefan Rakovskij spune: Prim ministrul crede, că nimenea nu știa, că România se va arunca asupra noastră. Eu însă o știam. O știam chiar din tămuririle ce mi le-a dat ministrul de externe, Burian, care mi-a afirmat, că România nu va intra în războiu. Dar după felul cum e informată diplomația noastră trebuia să trag încheierea, cu siguranță, că România ne va ataca. Lipsa de informare a prim ministrului, duce națiunea la prăpastie, și cere tot mai multe jertfe săngeroase. Trecătorile din Ardeal ar fi trebuit să fie apărate, chiar dacă trupele noastre ar fi fost încunjurate. Dar ar fi întârziat invaziunea română, și nu s'ar fi întâmplat, că 600.000 de secui și unguri, să fugă în noapte și în ceață în cămașa numai, cu toiagul în mână, în locuri necunoscute.

Deputatul Rakovskij supune apoi unei critici foarte aspre rapoartele lui Höfer, numindu-le de un cinism non plus ultra. Pasagiul dintr'un raport a lui Höfer, că »dușmanul se va mândri de sigur cu ocuparea orașelor Brașov, Petrojeni etc.« ca un atentat cutezător la adresa națiunii ungare. E o rușine ceia ce se face în privința acesteia. Conducerea armatei ar face mai bine să se intereseze, ca armata să sosească la vreme, acolo unde trebuie. Armata noastră trebuia să fie învățată deja din surprizele ce le-a suferit din partea Italiei și Rusiei, căci acuma pot să vi se arate din nou pe față, că nici la granița italiană n'am avut trupe când a izbucnit războiul cu Italia.

(Vezi urmarea pag. 4a. la „Ultima oră“.)

Războiul cu România

In Ardeal nici o schimbare. — In Dobrogea, bulgarii au ocupat orașul Dobrici și au luat cu asalt capul de pod dela Tutracan. — Zeppelinuri bombardează încă odată București, Ploiești, Constanța.

De pe frontul românesc, comunicatul lui Höfer dela 5 Septembrie anunță:

Situația e neschimbată. Nu s'a produs nimic deosebit.

HÖFER, mareșal locot.

Comunicatul bulgar întârziat dela 3 Septembrie anunță:

Pe frontul dunărean eri la 2 Septembrie armatele noastre au trecut granița Dobrogei, pe toată întinderea ei, respingând energie detașamentele dușmane avansate. Armata noastră, care a înaintat spre Kurt-Nuhar a ocupat această pozițiune, după o bătălie decisivă unde am prins 2 ofițeri și 160 de soldați. Dușmanul a luat-o la fugă, lăsând o sută de morți pe câmpul de luptă și o mare cantitate de puști și armamente. Una din colcășele noastre a ocupat orașul dobrogean Akadumlat. Înaintarea continuă pe toată linia.

Comunicatul german anunță:

Trupe germane și bulgare au luat cu asalt pozițiile fortificate dela capul de pod Tutracan (Turtucaia). Orașul Dobrici este luat de bulgari. Cavaleria bulgară a risipit de mai multe ori batalioane române.

Aeroplanele germane au bombardat Constanța și vapoare rusești. Zeppelinurile noastre au bombardat cu bun succes Bucureștii și rezervoarele de petrol din Ploiești.

v. LUDENDORFF

— Din Stockholm se anunță: Ziarul »Ruskoje Slovo« află din București: In zilele din urmă România a fost fără întrerupere bombardat de aeroplanele dușmane și de Zeppelinuri. Bucureștii, Silistria, Constanța, Călărași, Craiova, au fost puternic bombardate. In deosebi, Zeppelinurile au dat atențiune orașelor Craiova și Călărași, unde au atacat liniile ferate. La București au fost omorite câteva persoane și s'au produs stricăciuni la câteva locuinți.

Cronicarul militar dela »Pester Lloyd« face următoarele aprecieri despre situația de pe frontul românesc:

— Se vede că Românii n'au pregătit în de ajuns ofensiva lor contra Ardealului, începând-o înainte ca toate forțele lor să fie mobilizate. Altfel nu se poate explica întreruperea și aceea stare pe loc ce s'a produs îndată și durează de câteva zile. Probabil că conducerea armatei române așteaptă sosirea în Ardeal de trupe de întregire, foarte necesare, înainte de a se hotărî la o înaintare pe un front mai larg.

Pentru a ne înșela asupra momentului când ne va ataca, regele României, înainte de a se termina mobilizarea armatei, a dat ordinul să se înceapă operațiunile. Incepând deci prea de vreme, acum trebuie să aștepte. Prea șiret, nu-i bine să fii — căci timpul se răzbuună. Deocamdată ofensiva română stă. Trupele noastre se folosesc de acest timp pentru contra măsuri. Nu-i exclus încă, că rolurile să fie schimbate, și ca românii să fie surprinși de evenimentele în pregătire. Se poate ca România să ație pe propria ei piele, adevărul zicalei germane: Cine ride cel din urmă, ride mai cu poftă.

Ziarele rusești anunță că 250.000 soldați ruși se află in Dobrogea de o săptămână, și totuși ei n'au putut impiedica ca trupele bulgaro-germane să treacă toata granița dobrogeană, până la linia Turtucaia, Dobrits, Balciu.

Aceste sint aprecierile ziarului »Pester Lloyd«.

Comunicatul român anunță că Borsek a fost ocupat de români

Comunicatul oficios român dela 3 Septembrie anunță: După lupte destul de vii, am ocupat localitatea Borsek și înălțimele la vest de acest oraș, am făcut prizonieri 4 ofițeri și 150 soldați. Regiunea Haromszek (Trei scaune) locuită de secui a fost în întregime ocupată de armatele române.

Pe frontul de sud, dușmanul a trecut toată granița dobrogeană. La sud de Bazargic (Dobrici) dușmanul a fost respins. Pe celalt front luptele continuă. Dușmanul a bombardat Islaz, pe Dunăre, între Corabia și Turnu-Măgurele, și Calafat.

Trei hidroplane dușmane au aruncat bombe asupra Constanței, omorând mai mulți copii și persoane civile.

Cum ajută Rusia România

O telegramă din Stockholm anunță după știri din Petersburg, că pe liniile ferate Cernăuți-Odesa, au loc mari mișcări de trupe rusești. Zi și noapte circula trenuri militare și cu material de război spre granița română. E în intenția conducerii armatei rusești, să concentreze în România mari masse de trupe și apoi să intre in Dobrogea. De mai multe zile se află puternice contingente rusești in Dobrogea, care așteaptă numai sosirea artileriei grele și munițiilor, pentru a se pune în mișcare contra graniței bulgare.

O mare parte din flota rusă dela Marea Neagră e așteptată la Constanța, care va deveni baza flotei rusești, de unde vor porni operațiuni mai mari contra coastei bulgare.

Ziarul rus »Djen« ocupându-se de tratativele umate între Rusia și România, spune că n'a fost nici odată vorba de cedare de teritorii României din partea Rusiei. In schimb s'a hotărît

ca pentru intervenția ei, să se permită ca România să-și realizeze aspirațiile ei naționale prin încorporarea la regat a tuturor ținuturilor austro-ungare in care a locuit populația română.

— »Giornale d'Italia« află din Petersburg, că Brătianu a început să trateze iară cu Ententa îndată ce situația Rusiei s'a îmbunătățit. Acordul cu reprezentanții Ententei a fost semnat de Brătianu la 4 August.

— Marele duce Nicolae Nicolaevici pare că va fi numit comandantul armatelor rusești cari operează in Balcan, contra Bulgariei și Turciei.

Un guvern național în România

Din Paris vine știrea, că regele Ferdinand al României, care se află in Brașov, va studia propunerea prin ministrului Brătianu, de o reconstruire a guvernului. Se crede că Brătianu va rămâne in fruntea guvernului, și Take Ionescu va intra in cabinet.

— Prin mijlocirea ambasadorului olandez la București, guvernul român s'a învoit ca reprezentanții puterilor centrale să plece prin Bulgaria in țările lor.

„Dela Tisza până la Marea Neagră

Ziarul englez »Nation« spune că o rezolvare a chestiunii balcanice nu se poate concepe fără o considerare a drepturilor naționalităților. Din proclamația regelui României însă reiesă, că România pretinde teritoriul dela Tisza până la Marea Neagră, prin aceasta însă maghiarii, sârbii, și germanii ce ar ajunge sub dominațiunea română ar întrece procentul românilor cari in acele ținuturi formează numai 35 la sută din populațiune.

— »Times« află că generalul rus Ivanov cu statul său major, a sosit in București, și va lua conducerea trupelor rusești in Dobrogea.

— Ziarul rus »Riel« scrie că intrarea României in război, n'a fost nici de cum dictată de iubirea României față de Rusia. Ziarul desminte oficios svonurile că s'a promis României Basarabia. In afară de Ardeal, s'a lăsat mână liberă României in Banat. Concesiuni in Bucovina nu s'a pus in vedere.

MERSUL RĂZBOIULUI

— Regele Greciei hotărât să schimbe politica țării sale. —
Lupte grele pe toate fronturile. —

De pe frontul rusesc au sosit pe ziua de 5 Septembrie următoarele știri:

Pe frontul arhiduceului Carol: Atacurile rușilor contra frontului Carpaților continuă. La Fundul Moldovei trupele noastre viteze au respins numeroase atacuri. Pe Ceremosul de sus și la sud de Bistrița urmează lupte violente. La nord-vest de Körösmező au eșuat toate încercările dușmanului de a câștiga teren. La sud-est de Brzezany a fost recâștigat și cel din urmă tranșeu ce l'amperdus alaișeri.

Pe frontul prințului Leopold al Bavariei — nimic deosebit.

Höfer, mareșal locot.

Comunicatul german anunță:

In lupte încălțite, batalioane germane au respins iară pe dușman la sud-est de Brzezany, unde acesta a între-

prins mai multe contra atacuri. In cele două zile din urmă, trupele noastre aliate au făcut prizonieri 2 ofițeri și 259 soldați. In Carpați s'au încins in mai multe locuri lupte mai mici. La sud-vest de Zabie și la Șipoth urmează lupte. Forțe rusești mai puternice au fost respinse in mod sângerous la sud-vest de Fundul Moldovei.

v. LUDENDORFF, primul maestru de cartier general.

Comunicatul rus dela 2 Septembrie spune că in Galizia, in regiunea Zolotcheva, trupeló noastre luptând mereu au luat o serie de pozițiuni austro-ungare, silind pe dușman să se retragă. Dușmanul opune o rezistență aprigă și face contra atacuri ce le respingem pretutindeni. In direcția Körösmező am luat câteva înălțimi la sud de Voloska, 7 km. la apus de Worochta.

Din Balcan sosesc următoarele știri: Raportul lui v. Höfer anunță că pe frontul albanez, trupe italiene au trecut ieri dimineață la Ferres, râul Vojusa. Un atac al rezervelor noastre contra aripii stângi dușmane a respins pe italieni. Focul artileriei noastre grele a însoțit coloanele italiene cari se retrăgeau pe malul sudic. În timpul luptei, pilotul Arigi, sergentul major Arigi, a doborât un aeroplan italian, un aviator italian e mort, al doilea e prins.

— Regele Greciei s'a declarat dispus să schimbe politica Greciei — după afirmațiile ziarului englez »Times«. Un consiliu de Coroană e anunțat pe azi la Atena, dar la care nu va lua parte Venizelos, cu care regele Greciei nu vrea în nici un caz să lucreze. Vor lua parte toți miniștrii, șeful statului major grec, reprezentanții Ententei și conducerea armatei Ententei dela Salonic. Se vede că e pe cale să se producă o schimbare generală a politicii Greciei. Aproape toată puterea guvernului este acum în mâinile Ententei. Regele Constantin, care e încă bolnav în palatul Tatoi, e ca un prizonier al Ententei.

— Secretarul ambasadei austro-ungare la Atena, a fost arestat de agenții Ententei, pe când se afla în automobil. Cu focuri de revolver a fost silit să oprească automobilul. 20 vapoare germane și austro-ungare au fost confiscate în portul Pireu.

RĂZBOIUL CU ITALIA

O culme de munte reluată dela italieni. — Regele Nichita pe frontul italian.

Comunicatul lui Höfer dela 5 Septembrie anunță de pe frontul italian:

Pe frontul tirolez o acțiune de artilerie mai vie. În regiunea Ruffredo, s'au încins lupte înverșinate pentru culmea Furare, pe care trupele noastre l'au pierdut în mod trecător și l'au recâștigat iară printr'un contra-atac îndrăzneț.

Höfer, mareșal-locot.

— Regele Nichita al Muntenegriului a plecat ieri cu suita lui cu un tren special din Roma, peste Turin la Milano, de unde a plecat spre front.

— Comunicatul italian anunță cu data de 3 Septembrie că la răsărit de Görz, detașamente italiene au străpuns două linii de obstacole de sirmă, austro-ungare, aruncând bombe în liniile dușmanului, care alarmat a adus noi întăriri. Pe platoul Carso de ambele părți lupte cu bombe.

LUPTLE DIN APUS

Teribila ofensivă anglo-franceză continuă. Germanii au pierdut satul Chilly.

Comunicatul german anunță de pe frontul anglo-francez:

Marea bătălie dela Somme continuă. Trupele noastre stau în luptă aprigă între La Forest și Somme. La sud de riu, se apără contra asalturilor dușmane pe un front larg de 20 km. dela Barleux până la sud de Chilly. Satul Chilly Pam pierdut. La dreapta riuului Meuse au fost respinse noi atacuri franceze contra liniilor noastre la

răsărit de Fleury și contra poziției ce am câștigat-o la 3 Septembrie la grola Souville.

v. LUDENDORFF

— Comunicatul francez dela 4 Septembrie anunță că toată ziua a urmat pe ambele maluri ale riuului Somme lupte de o înverșunare extraordinară. Am luat 8 prima linie dușmană pe frontul Barleux, Demicourt, apoi satele Soyecourt, Chilly, Vermandovilles. Am făcut 2700 prizonieri, capturând 14 tunuri și 10 mitralieze.

Știrile zilei

Minte târzie

Trecuși prin multă sbuciumare

O, inimă fără de minte!

E timp să uiți ce nu mai este

Și să te-alini de-acum nainte

Vezi luna 'n ape cum lucește..

Dar luna cea adevărată

E sus în cer... iar ici 'n apă

E umbra ei instrăinată.

Tot astfel: dragoste, credință

N'au ce căta pe-acest pământ!

O! fi în alte lumi, în ceruri...

Iar icoa jos tot umbre sânt!

I. NENIȚESCU.

Dănilă Popp — colonel

Monitorul oficial ungar publică că Monarchul a înaintat la rangul de colonel pe viteazul român, Dănilă Popp, comandant de brigadă. Dănilă Popp a condus marile operațiuni din Bucovina, și a condus o brigadă care poartă chiar numele lui »Popp«.

Banca „Albina“ din Sibiu,

și-a stabilit reședința la Budapesta, în urma invaziunii armatelor române. Aproape întreg personalul Băncii a sosit în Capitală.

Episcopul Caransebeșului,

P. S. S. Dr. Miron Cristea a sosit pentru câteva zile la Budapesta.

Impresia discursului deputatului St. C. Pop

Declarațiile ce le-a făcut ieri, în Camera ungară deputatul român St. C. Pop, precizând punctul de vedere loial al partidului național român față de războiul declarat de România, a provocat cea mai bună impresie în cercurile parlamentare și primit cu aplauze generale. Chiar ziarul »Pester Lloyd« constată în această privință:

În numele partidului național român, deputatul dr. St. C. Pop a pronunțat o osândă nimicitoare contra politicii rusofile a României și a dat expresiune devotamentului cu care Românii din Ungaria voiesc să lupte pentru patria ungară și pentru tron. Camera a primit cu aclamațiuni călduroase aceasta manifestare patriotică a conducătorului român.

Contele Apponyi, care a luat cuvântul după deputatul St. C. Pop s'a exprimat astfel despre declarațiile acestuia:

Întreaga Cameră a primit cu satisfacție și simpatie declarațiile d-lui deputat Pop, nu fiindcă am fi avut nevoie de asemenea declarație, — cum a și observat foarte just d. deputat, — ci fiindcă prin aceste cuvinte au fost distruse dincolo de granițele noastre svonurile răspândite cu rea credință și speranțele greșit întemeiate. Pentru aceste cuvinte exprim mulțumirile mele d-lui deputat. (Viu aclamări).

Un ziar din Sibiu apare la Budapesta

»Siebenbürgisch Deutsches Tageblatt« care de 43 ani apare la Sibiu, ca organul autorizat al Sașilor din Ardeal, în urma războiului izbucnit cu România, nu mai poate fi scos la Sibiu, Redactorul-șef al ziarului »Pester Lloyd« consilierul ministerial dr. Iosif Veszi, în semn de colegialitate, oferă în fie-ce zi o pagină din ziarul său, redacției ziarului sibiuan, și aceasta pagină în frunte are titlul »Siebenbürgisch Deutsches Tageblatt« publică o serie de informațiuni de interes pentru sașii refugiați din Brașov, Sibiu, Mediaș, Sebeșul Săsesc, și alte localități din împrejurimile Sibiului.

Rechiziționarea recoltei întregi

Se afirmă că guvernul ungar va publica în curând o ordinațiune prin care se dispune sechestrarea sau rechiziționarea întregii recolte din Ungaria. Pe când până acum economii și toți producătorii erau obligați să facă cunoscut autorităților comunale rezervele lor de cereale și să le ofere spre vânzare. Acum guvernul va putea dispune de toate proviziunile, și prin organele lui va putea ori când și dela ori-cine sechestra cantitatea de cereale pentru necesitățile publice.

Viitorea ședință a parlamentului german

se va ține probabil la 28 Septembrie. Această sesiune va avea o durată de numai opt zile.

Mare ciocnire de trenuri vicinale la Czinkota,

s'a întâmplat ieri la ora 4 după amiază. Un vagon încărcat cu nisip a pornit singur de pe o linie învecinată, într'un tren electric care plecase din stația Czinkota spre Gődöllő. În urma ciocnirii violente, vagonul cu călători, a suferit mari stricăciuni. Au fost grav rănite cinci persoane și ușor rănite alte cinci persoane, între cari medicul militar dr. Madi Kovacs, care a pierdut ochiul-drept.

Despre merit și glorie

Lupte grele pe toate fronturile.

Deși oamenii se măgulesc cu faptele lor mari, ele nu sunt adesea rezultatele unui plan mare, ci rezultatele întâmplării.

Semnul unui merit extraordinar este acela de a vedea, că cei ce-l învidiază mai mult sunt constrânși să-l laude.

Sunt oameni desguștători — cu merite; și alții, cari plac cu defecte.

Gloria oamenilor mari trebuie întotdeauna măsurată cu mijloacele de cari s'au servit ca să o dobândească.

Cine știe

Cine știe despre Anca Matei din reg. 43 de infanterie, născută în Sălceva, a fost pe câmpul de luptă din Galizia, — să scrie lui Anca Ion, Szolcsva 66, up. Zám.

Ultima oră

Ce răspunde prim-ministrul

Cum se scoală contele Tisza încep iarăși scenele furtivoase. Iuliu Justh strigă: Ascultați! Tisza voiește să-și anunțe demisia.

Contele Tisza protestează contra afirmației deputatului Rakovski, că țara a ajuns la marginea prăpastiei.

Iuliu Justh întrerupe din nou: Nimenea n'a adus mai multe pagube țării decât d-ta. (Zgomot colosal la stânga).

Contele Tisza arată că și Prusia de răsărit și Galiția a trebuit să fie evacuate o vreme de populație. Constată, că și populația din Ardeal poartă vina, că s'a produs atâta zăpăceală la evacuare, fiindcă au fugit și oamenii și din acele locuri, cari nu erau de loc periclitate de invazia armatelor române. Întă o mare parte din averea lăsată de populația din Ardeal se află încă sub paza jandarmeriei noastre și mai poate fi încă salvată. Am fost numai surprinși asupra momentului atacului. Ambasadorul nostru dela București nu trebuie să fie atacat, el a desfășurat o activitate lăudabilă. (Zgomot colosal la stânga). Protestez contra acolora, cari cred, că tratăm Ardealul ca o cantitate neglijabilă.

Criticile deputaților Szterényi și Urmánczy

La două și jumătate ședința a fost întreruptă și reînălă la 5 fără un șert.

Deputatul Brașovului Iosif Szterényi învinuiește guvernul, că s'a lăsat surprins de evenimente. De peste un an de zile granița română a fost fortificată față de Ardeal, de luni de zile localitățile din România în spre graniță au fost evacuate. România a construit barăci speciale pentru prizonieri, și înainte cu 6 zile dela declarația de războiu, românii și-au retras banii dela băncile austriace. Dacă la granița din Ardeal, am fi concentrat atâtea trupe câte au fost aduse în fața parlamentului ungar acum 3-4 ani, atunci n'ar fi fost silită populația din Ardeal să fugă. Oratorul descrie apoi scenele petrecute la evacuarea Brașovului, zăpăceala de acolo, și cere, ca guvernul să dea despăgubiri materiale refugiaților, la fel, cum s'a dat în Prusia.

Dep. Ferdinand Urmánczy arată, că prin scurtarea frontului se renunță la 11 comitate din Ardeal. La graniță n'a fost armată și vina o poartă conducerea austriacă a armatei și guvernul ungar. El își ridică glasul, ca să-l audă împăratul Germaniei. Acesta ar putea să cheme la răspundere pe acei oameni, cari fără răspundere, inconjoară pe bătrânul nostru rege. (Contraziceri furtivoase la stânga). Aduc primului ministru salutul securilor.

Contele Tisza arată, că nu e interesul refugiaților să se însire aici toate amănuntele despre felul, cum s'a făcut evacuarea.

Ședința secretă

Președintele anunță, că 50 de deputați cer ședința secretă. Camera aprobă și președintele cere, ca reprezentanții presei să părăsească tribunele și galeria să fie evacuată de public.

Ședința secretă a ținut dela 6 și 15 m. până la 8. Apoi a fost redeschisă ședința publică și s'a încins o discuție asupra ordinii de zi a ședinței de Mercuri. Președintele arată, că sunt anunțate 19 interpelări. Contele Tisza constată, că din felul cum s'a purtat azi guvernul și președintele reiese, că aceștia nu vor să împedice discutarea situației, dar atrage atențiunea că asemenea ședințe, ca acelea de Marți nu sunt în interesul țării și roagă opoziția să retragă interpelările cari sunt în dauna intereselor naționale, ca guvernul să nu fie silit să facă uz de măsuri, pe care ar dori să le evite.

Contele Andrassy și Apponyi declară, că vor studia propunerea contelui Tisza. Dep. Rakovski, anunță că își retrage toate interpelările.

Ședința se încheie la ora 9.

Opoziția își retrage interpelările

Ședința de azi Mercuri, 6 Sept., a fost iarăși deschisă cu mare întârziere fiindcă au urmat din nou tratative între contele Tisza și șefii opoziției. Apoi s'a răspândit știrea că s'a stabilit un compromis între guvern și opoziție. Deputații opoziției își retrag interpelările prea delicate. Guvernul însă a aprobat, ca să fie puse la ordinea zilei cele două amendamente ale opoziției, cari se referă la convocarea delegațiilor și la responsabilitatea ministrului de externe. În cadrele acestor dezbateri opoziția va face mai multe cereri. La deschiderea ședinței, după terminarea formalităților, ia cuvântul contele Andrassy, care motivează mai pe larg cererea lui, de a se convoca delegațiunile și supune unei critici aspre activitatea ministrului de externe baronul Burian. — Dar despre acest discurs vom reveni în n-rul de mâine.

Cum se mănâncă la Berlin

Cea mai vastă ospătărie populară

Experiențele numeroase făcute în Germania, pentru a rezolvi, în mod eficace și cât mai grabnic, problema alimentării populațiunei, pare a se fi oprit la sistemul înființării ospătăriilor populare. Soluțiunea a fost determinată de o glumă a unui savant chimist german: văzând că gospodinele își pierd prea multă vreme până își procură alimentele, savantul le-a sfătuit să rămână mai bine acasă căci, pierd tot alergând după alimente, mai multe calorii decât ar putea să reprezinte alimentele procurate.

Ministerul alimentațiunei, contele von Batoki a luat gluma aceasta în serios. El lucrează la înființarea de ospătării populare, la care să-și poată găsi zilnic hrana populațiunea muncitoare dela orașe și, de unde gospodinele, spre a nu-și pierde timpul cu procurarea alimentelor, să poată lua acasă hrana familiilor lor.

S'au înființat ospătării în mai toate orașele Germaniei. Cum era însă de așteptat, Berlinul trebuia să țină recordul fie în ceea ce privește uriașa lor instalațiune și organizare. De pildă: în una din săptămânile trecute s'a inaugurat la Berlin a cincea și cea mai mare ospătărie.

Ea este instalată în fosta hală de carne a pieței centrale și poate să producă pentru fiecare prânz 40.700 litri de mâncare. Spațiul cel mare al halei a permis să se facă o instalațiune uriașă. În lungi șiruri stau cazanele gigantice, cu ajutorul cărora mâncarea e gătită prin mijlocul gazului. Cazanele acestea constituie punctul terminus al unui sistem complicat de burlane groase și subțiri, prin care vaporii mâncării ca și aceia ai gazului își găsesc drumul în afară. În total sînt 86 de cazane de circa 600 litri fiecare; numai câteva sînt de 200 și 300 litri. Dar e dela sine înțeles că e necesar, pentru ca prinzul să poată fi la timp gata, de numeroase alte mașini cari să pregătească mâncarea ce se gătește. De aceea într-o parte a halei e un șir de tot felul de mașini cu diverse funcțiuni: unele spală cartofii, altele le cojesc; unele curăță legumele, altele le taie în bucățele; și totul se face în cea mai mare curățenie și cu cea mare repezițiune.

Un jet d'eau care cade la depărtare de sute de metri răcește cartofii cari sînt puși în cazane.

În cealaltă parte a halei sînt așezate mesele, unde se împart mâncărurile gospodinelor. Mai departe, în fund, sînt mesele acoperite de flori, unde mâncărurile sînt servite tuturor acolora cari voiesc să mănânce la ospătărie. Într'alt colț sînt proviziuniile de taină, sare, legume și multe alte bunătăți. Serviciile de masă sînt de

asemeni frumos asortate. Menuul ospătăriilor arată în fine, că odată sau de două ori pe săptămână se gătește și cu carne.

Ministrul alimentațiunei von Batocki, e convins că ospătăriile Berlinului — ca și cele din celelalte orașe ale Germaniei, vor fi și mai mult vizitate iarna, căci acum, fiind vară.. oamenii pot să-și procure mai ușor singuri hrană vegetariană.

Alimentarea Berlinului e astfel asigurată.

Descrierea aceasta a uriașelor ospătării populare germane — o împrumutăm după »Berliner Tageblatt«. Ea e demnă de paginile lui Zola — migăloase și totuși atât de evocatoare, asupra »Pântecelui Parisului.«

Unii nu s'ar opri totuși, poate, la această apropiere literară. Ei ar vedea în instalațiunile uriașe ale ospătăriilor populare din Berlin, o manifestare a spiritului de organizare german.

Editor și redactor responsabil: D. Birăuțu,
Tipografia »Poporul Român«, VII., Ilka-utca 36.

Numai 1 C. 50 fil.

este abonamentul la foaia noastră zilnică, împreună cu suplimentele — »Cucu« și »Foaia Ilustrată« —

pe timp de o lună

pentru soldații răniți și bolnavi din spitale.

Lămuriri referitoare la Ajutorul de stat

pentru familiile celor țirolați precum și despre îngrijirea invalizilor, a văduvelor și orfanilor celor căzuți în războiu.

Broșura este întocmită după ordinațiunile și legile referitoare la ajutoarele ce se dau din partea statului, și este împărțită în trei părți:

I. Ajutorul de stat.

Pe 12 pagini se vorbește în broșură despre felul cum se dă ajutor familiilor a caror susținător a fost țirolat. Se arată cu deamănuntul care familie are drept să ceară ajutor și cât îi se poate da după lege. În fiecare comitat ajutoarele se schimbă. Se relevă cât ajutor se dă în comitatele românești.

II. Ingrijirea invalizilor și a familiilor acestora.

În acest capitol se spune, pe 11 pagini cum se îngrijește statul de soldații și ofițeri cari au devenit ologi, ciungi, etc., în decursul împlinirii datoriilor lor militare. Se arată cu cifre cât ajutor se dă lunar, ori anual invalizilor și familiilor lor.

III. Ocrotirea familiilor celor căzuți (morți) pe câmpul de luptă, precum și a celor dispăruți.

Sub acest titlu se publică cu deamănuntul ajutorul dela stat al văduvelor, orfanilor și al familiilor celor căzuți pe câmpul de luptă. Se arată sprijinul material lunar al văduvei, speșele de creștere ale orfanilor și ajutorul provizor anual în cazul când soldatul a dispărut. Toate aceste se cuprind și într'un articol separat unde se arată competențele lunare ale văduvelor și orfanilor rămași de ofițerii, cadeții și stegarii căzuți în războiu, și speșele de educațiune.

Broșura aceasta este unica în felul său, în toată broșura se pun întrebări și se dau răspunsuri în legătură.